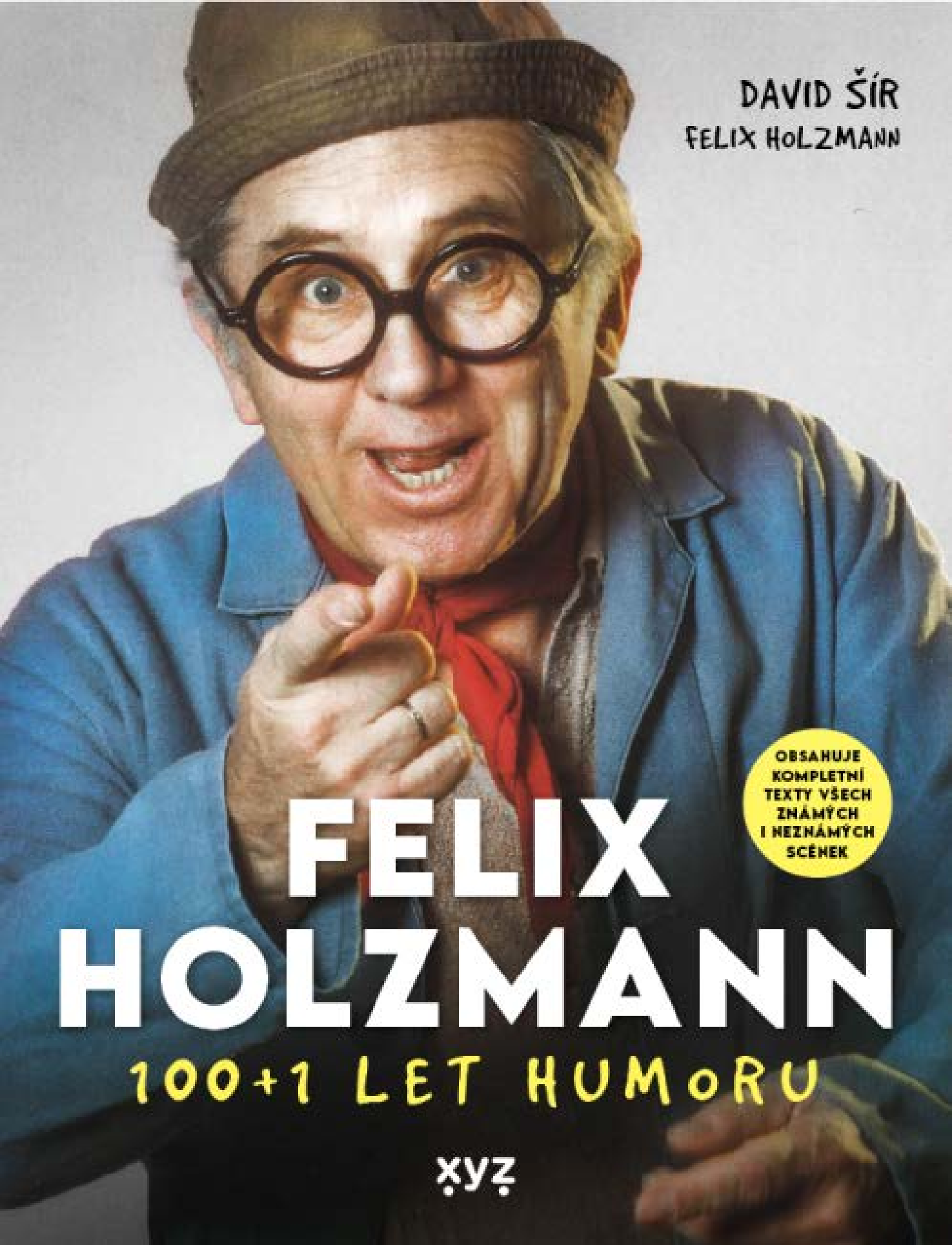

A close-up portrait of Felix Holzmann, an older man with a friendly expression, wearing a brown fedora, round black-rimmed glasses, a blue jacket, and a red scarf. He is pointing his right index finger towards the viewer.

DAVID ŠÍR
FELIX HOLZMANN

OBSAHUJE
KOMPLETNÍ
TEXTY VŠECH
ZNÁMÝCH
I NEZNÁMÝCH
SCÉNEK

FELIX HOLZMANN

100+1 LET HUMORU

xyz

Felix Holzmänn

100+1 let humoru

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

David Šír

Felix Holzmänn: 100+1 let humoru – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

DAVID ŠÍR
FELIX HOLZMANN

FELIX HOLZMANN

100+1 LET HUMORU

© David Šír, 2022

© NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2022

ISBN tištěné verze 978-80-7683-174-2

ISBN e-knihy 978-80-7683-214-5 (1. zveřejnění, 2022) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7683-215-2 (1. zveřejnění, 2022) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-7683-213-8 (1. zveřejnění, 2022) (ePDF)

Mamičce,
Verunce
a Peťovi

„Na životě je nejsmutnější to, že v něm potkáte mnoho šašků,
ale pramálo skutečných klaunů.“

Felix Holzmann

PROLOG

Drobný, ušatý, čerstvě jednadvacetiletý kluk dostává osudové předvolání. Narozen v Teplicích, ale dětstvím a dospíváním usazený Litoměřičák, je jakožto syn české matky a otce německého původu kvůli svému do očí bijícímu příjmení povoláván do německé armády, která ho posílá na výcvik do Paříže.

Francie chlapce uchvátla. Pohoda do té doby volnějšího vojenského režimu ovšem neměla mít dlouhého trvání. Nezkušený voják je nečekaně přiřazen k námořnímu dělostřelectvu a během několika zmatkuplných hodin se nachází jako člen pobřežní hlídky okolo Gdyně v severním Polsku. Po několika týdnech strávených mezi pěchotou na souši dostává stáž na vodě a je spolu s ostatními – v tu chvíli stále nic netušícími vrstevníky – vyslán na svou první plavbu podél Gdaňské zátoky.

První hlídka z mořské perspektivy – Rusové.

Přepadení bez varování.

Zajetí bez milosti.

Cesta nákladním vlakem daleko, daleko na sever byla úmorná, ale procházka růžovým sadem oproti tomu, co vyděšené zajatce čekalo na cizí, nepříznivé Sibiři. Zatím bylo naštěstí ještě léto, které ovšem většinou netrvá věčně. Překvapivě, co kdo měl, mu bylo ponecháno. Osobní majetek se na rozdíl od svobody nezabavoval.

Chlapec měl u sebe shodou okolností, jakožto jednu z vzácností, velmi kvalitní fotoaparát. Před svojí první plavbou si jej pověsil kolem krku, kdyby náhodou bylo na břehu co fotit. Při kodrcání „dobyčáku“ si ovšem uvědomil, že pořizování památečních snímků ve vyhlídkové budoucnosti asi jeho prioritou nebude, a tak se rozhodl s (ostatními obdivovanou) hračkou naložit pragmatičtěji. Všiml si, že jeden z kolegů byl navlečený ve velkém, huňatém a na první pohled zjevně hodně teplém kožichu. Jakožto syn obchodníka udělal v té chvíli svému tátovi jistě radost. Smáli se mu. Počasí totiž neodpovídalo výhodě právě provedené výměny. Spočítal si ale,

kterým směrem jedou, a vylučovací metodou vydedukoval, kde asi tak zhruba jejich cesta skončí.

Obchod, který v tom vlaku učinil, později považoval ve svém dosavadním životě za jedno z nejlepších rozhodnutí. Z neplánované cesty si nepořídil sice ani jednu fotku, ale ten kožich mu prý doslova a do písmene zachránil holý život.

Zajatecký tábor. Lágr.

Na vlastní kůži dosud nepoznaná zima... ukrutné mrazy... jídla málo... tvrdá, nekompromisní manuální dřina. Každé ráno bez výjimky, s lopatami a krumpáči přes rameno, několik kilometrů pěšky v morbidně bílých a očividně nikde nekončících závějích. Deset hodin kopání a večer stejně příjemná procházka zpět domů... do betonových cel.

Pojem o čase a přehled o realitě rychle zapadl sněhem.

Rok? Dva?

„Sbalte se a táhněte!“ zaznělo jednoho všedního rána.

Válka asi skončila...

Ano, skončila, ale o osm měsíců dřív. Nechali je tam dál, nikdo jim nic neřekl, nucené práce pokračovaly a zbídačení otroci nevěděli, že už je téměř tři čtvrtě roku po všem.

Co teď? Nevím, kde jsem, nevím, jak jsem tady dlouho, nemám mapu, nemám jídlo, nemám peníze. Mám vůbec šanci?

Kudy? Doleva? Doprava?

Domů...

Propuštění zajatci se vydali nejdřív společně, ale postupně se začali odpojovat a každý si hledal směr a cestu ke svým blízkým sám.

Návrat byl ale horší než jízda tam.

Tam je vezli. A ti, co je tam vezli, věděli přesně, kam je vezou. Na cestě tam byli víceméně v jednom kuse – nevyhladovělí, nepromrzlí, nesesedření do krve, bez zápalu plic. Při cestě tam jim prakticky ještě nic, kromě možnosti otočit a vrátit se, nechybělo.

Teď, na cestě zpátky, to bylo mírně o něčem jiném. Ze severního Ruska sám, bez ničeho, bez kousku čehokoliv, zpátky do Československa.

Chvíli ho svezl nějaký nákladňák, podél pole jakýsi traktor či kombajn, pár hodin jel kamsi vlakem, stovky kilometrů ušel pěšky. Cestou sebral, co kde našel, za každý kousek chleba, který mu kdo dal, byl rád.

Našel flintu. Sice bez nábojů, takže v nouzovém případě krajní sebeobrany k ničemu, ale když je váš veškerý existenční majetek sestaven z jednoho kožichu a jedněch

bot, pro které je výraz „boty“ velmi silné slovo, tak ani nenabitý kus železa nenecháte jen tak ležet.

Po několika dnech, ne-li týdnech útrpného putování se dostal k vodě. Moře...

Odplouvá poslední člun. Ten před ním už se ztrácí v mlze na obzoru. Z dálky ale viděl, že jsou přeplněné. Zjevně další propuštění zajatci či váleční ztroskotanci, pokoušející se o návrat mezi své. Neměl čas řešit kdo, kam, proč a s kým. Holá intuice mu říkala, že jestli se chce dostat domů živý, tak na tom člunu musí odplout. Věděl, že když zůstane, je s ním ámen.

Vzdmul veškerou sílu, která v něm zůstala, a dal se do běhu. Člun se odlepuje od mola... Křičí, mává, ale doufat, že na něj počkají, bylo naivní. Nezbývá jiná šance než se odrazit a skočit. Děj se vůle Boží.

Vpadl do člunu mezi ostatní a opustil pevninu. Vyhráno ovšem zdaleka neměl. Na bárce pro něj totiž nebylo místo, a to ani fyzické, ani společenské. Desítky vystrašených a podobně vyčerpaných cizinců, jako byl on sám, se na sebe mačkaly jako myši a nebylo mezi nimi k hnutí, ještě než k nim vskočil. Najednou bylo o člověka víc, a k tomu o dalšího čtvrt metru čtverečního a o poslední zbytky trpělivosti méně.

Lámanou mluvou složenou ze všemožných střípků různých řečí, které aspoň částečně ovládal, se pokoušel o smíření s novými spolucestujícími, ale marně. Nerozuměli mu a nechtěli ho mezi sebou. Původně mu naznačovali, ať ze člunu seskočí sám, ale když se snažil dát najevo, že provizorní palubu neopustí, chtěli ho svrhnout a shodit do vody. Vyjednávání bylo zbytečné, po dobrém to nešlo.

Jediná zbylá možná varianta, jak se udržet na suchu a tím pádem při životě, byla uvědomit si a ztotožnit se plně s realitou, kterou člověk, jenž se nikdy neocítl na hranici mezi životem a smrtí, sotva pozná – *silnější přežije* – respektive slabí nemají šanci... jinými slovy:

Projev slabost a je po tobě.

V prakticky nepřičetném pudu vlastní sebezáchovy sundal pušku z ramene a nelítočně a neomluvně jí namířil na všechno živé kolem sebe. Napůl česky, napůl německy a částečně rusky začal v naprostém amoku křičet na všechny strany, ať se ho nikdo ani nedotkne, a že pokud na něj sáhnou, že je postřílí jednoho vedle druhého.

Nikdo nevěděl, že nedisponuje jediným nábojem. Za účelem přežití bylo nutné zahrát divadlo, a to tak přesvědčivě, že si nikdo z obecnstva netroufl byt' jen pomyslet na to, zdali by bylo moudré se přesvědčit, jestli zbraň nabitá je, či není.

Nikdo jiný ve člunu ozbrojený nebyl a většina z cestujících si v posledních dobách na aspoň okraj stavu hraničícím jen tak tak se životem jistě na vlastní kůži sáhla. Takže teď, když měli volbu mezi pravděpodobností úspěšného doplutí do cíle a smířením se

s jedním černým pasažérem navíc, rozhodli se pro ustoupení „hrubému násilí“ a zachování klidu.

Chlapec, který pokud ne vším, co si do této chvíle zkusil a vytrpěl, přestal být tímto zlomovým bodem ve svém dosud mladém životě chlapcem, a byť jako chlapec možná ještě do člunu skočil, tak z něj na břehu vystoupil jako muž – muž, který si pro většinu z nás nepředstavitelnou kuráží vybojoval právo na vlastní život.

Cesta od bran lágru k domácím hranicím trvala nekonečný měsíc. Konečně se ale navzdory prožitému peklu dostal na práh tolik milované vlasti. Oznámil, kdo je, ale nechtěli ho pustit – neměl žádné doklady. Zadrželi ho tedy znovu, a přitom už tak blízko cíle... S našimi se

ale dalo jednat přece jen o něco líp než s Rusáky, a tak zavolali na číslo, které jim dal, že se objevil kdosi, kdo tvrdí, podle jména a adresy, že sem patří a že prý chce domů.

Rodina, která svého milovaného chlapce už dávno oplakala, nechtěla věřit svým uším, ale nadšení z náhlé naděje dalo prakticky celé ulici, ne-li půlce města, novou chuť do života. Jeho sestra Emma se okamžitě rozjela na hranice za účelem svého bratra případně identifikovat.

Když ho spatřila, tak ho sice na jednu stranu okamžitě poznala, na druhou ale sotva. Vyhublý, zarostlý, špinavý, roztrhaný... Kost a kůže, ale byl to on. Absurdních devět měsíců po válce se vrátil a našel cestu domů.

Jsem si plně vědom paradoxu takto drastického a dramatického úvodu ke knize, obsahující ve svém názvu slovo „*humor*“. Rozhodl jsem se pro něj ale záměrně.

Od vojáka, který si totiž takto sáhnul na dno a kterého osud skutečně zavedl fyzicky až na samý kraj lidské únosnosti, by člověk mohl přirozeně čekat, že bude svými zkušenostmi navěky poznamenaný a že v případě, že se mu podaří navrátit zpátky do normálního života, se jistě nebude věnovat ničemu veselému, a už vůbec ne komickému. Naopak, dalo by se dokonce i čekat, že jeho následující existence by mohla být jednoduše sestavena ze slov, jako jsou: terapie, trauma, deprese, narušené zdraví či poškozená psychika.

Kdo by ovšem něco podobného od tohoto vojáka očekával, pletl by se, a to na celé čáře.

Z tohoto vojáka se totiž, navzdory tomu všemu, stala jedna z nejvtipnějších a nejlegendárnějších ikon českého humoru a jeden z nejoblíbenějších a nejvýraznějších komiků dvacátého století.

FELIX HOLZMANN DNES...

O Felixi Holzmannovi byla doposud vydána pouze jedna publikace – kniha *Aluminiový klíček* pana Ondřeje Suchého – která vyšla v roce 2008.

Kniha, kterou právě držíte v ruce (publikace druhá), byla napsána během covidové pandemie v letech 2020–2021.

Dnes je pátek 22. dubna 2022.

Na tuto knihu se právě vytváří obal, rukopis je odevzdán v nakladatelství a já se k hotovému dílu opět vracím, abych do něj na poslední chvíli připsal ještě tuhle minikapitolu těsně před jeho nástupem do tisku.

Musím se totiž hned na začátku k něčemu přiznat. Mám na svědomí těžký hřích, a byť není v zásadě nikterak podstatný, rád se k němu postavím čelem, a to z důvodu, aby mohla tato dvoustrana vzniknout a aby mohla být do knihy, jako poslední plonkový kousek již téměř hotového puzzle, vložena.

Knihu *Aluminiový klíček* mám doma v knihovně už hezkých pár let. Bohužel jsem ji ovšem nikdy nepřečetl. Spoustukrát jsem v ní listoval, ale byť je to vzhledem k obsahu této nové publikace dá se říct až nepochopitelné, přiznávám se bez mučení, že to pro mě byla vždy zkratka taková ta – „Jsem rád, že ji mám, a jednou si jí určitě přečtu“ – kniha.

Než jsem se ale pustil do tohoto písemného projektu, řekl jsem si, že psát (nebo se o to zatím být jen pokoušet) o takové osobnosti, jako byl Felix Holzmann, si snad neoddiskutovatelně zaslouží, abych o něm nejdřív slouškal naprosto vše, co se dá, a poctivě si nastudoval veškeré informace, které jsou o něm kde k dispozici.

Ano, tak by to rozhodně být mělo, ovšem uvědomil jsem si i věc na výše uvedené zcela logicky navazující:

Přečtu si o něm knihu, kterou napsal někdo jiný, a i když potom napíšu prakticky cokoliv, je velká pravděpodobnost, že už to v první knize uveřejněno bylo, a budu za sprostého vykrádače cizích literárních děl.

Rozhodl jsem se proto jít na to opačně. Nejdřív dám na papír to, co chci, a až to bude hotové, tak si to sám oslavím tím, že si konečně přečtu – publikací tohoto příběhu – asi oficiální „holzmannovskou knižní konkurenci“.

Proto tímto poslušně hlásím, že si dnes již dílo pana Ondřeje Suchého mohu poctivě ze seznamu knih, které na mě pokorně doma na polici čekají, odškrtnout.

Přesto mi to ale nedá, vzhledem k dnešnímu nikterak nepodstatnému datu, respektive *k dnešku*, sem neuveřejnit něco, co jsem se dozvěděl právě v knize *Aluminiový klíček*. Možná vás překvapí, že se nejedná ani o žádnou zásadní holzmannovskou novinku, ani o žádnou pikantnost z jeho života. Jedná se zcela prostě o jednu jeho osobní úvahu nad *lidskostí*.

Prolog této knihy na předešlých několika stranách vás svým obsahem jistě u srdce nezahřál. Možná tak učiní následující citace z písemného rozhovoru, ve kterém pan Holzmann odpovídal na otázky pana Suchého. Když jsem totiž četl (jeho) níže uvedené rozjímání, řekl jsem si při tom v duchu: „To snad není možný...“

Doufám a věřím, že se na mě nebude pan Suchý zlobit, že (snad) nebude požadovat autorský „spoluohonorář“ a že mi odpustí, když si z jeho knihy vypůjčím dva odstavce, které si myslím, že stojí za přečtení –

za prvé, hned po prologu, a

za druhé, ve světě, ve kterém žijeme v roce 2022.

„... mezi lidmi by potřebovalo být více lásky, harmonie, pochopení, tolerance. Já si myslím, že svět nespasí ani tak myšlení, jako právě láska k bližnímu. Člověk se také nepozvedá výš hlavou, ale jedině srdcem. Samozřejmě, že nevědomost je pro svět nebezpečná, ale vědomost bez charakteru je ještě mnohem nebezpečnější. Podívejte se například

na lidi, jako byl Hitler, Himmler nebo Stalin. Co takoví lidé dovedou se světem udělat. A já si myslím, že na světě to nebude nikdy lepší, dokud nebude převyšujícím měřítkem čirá lidskost a láska k bližnímu.

Bohužel se ale svět mění stále k horšímu. Každá nová generace je zase o něco horší, než byla ta stará nebo předešlá. A každé prohřešení proti bližnímu má za následek duševní zatemnění, právě tak, jako každá služba, kterou prokážeme bližnímu, má za následek duševní vyjasnění a jakési uvolnění bytosti. Na místo toho je dnes na prvním místě dychtivost po penězích a moci a veškeré lidské činy se podřizují hlavně ziskuchtivosti. Veškeré svědomí je přehlušeno domněním věděním, které nevěří ničemu, co není viditelné a změřitelné. A v tomto čirém materialistickém náhledu nemůže vzniknout žádná atmosféra lidskosti.“

Felix Holzmann

(Z knihy *Aluminiový klíček*, autor Ondřej Suchý)

DVOJBIOGRAFIE

Moje maminka (dnes již třetím rokem upoutána na lůžko po mozkové mrtvici) napsala a vydala několik knih. Z toho dvě podstatné, jako autobiografický román o svém... přinejmenším zajímavém životě. Své první dílo představila čtenářům slovy:

„Nejsem spisovatelka a neumím vymýšlet romány. Můj příběh napsal život. Já jej dala pouze na papír.“

Na tyto (její) tři věty jsem si vzpomněl, když jsem dopsal příběh vlastní.

Podobně jako v předešlé minikapitolce sem zpětně přidávám i tuto, záměrně na začátek této knihy, vloženou úvahu:

Tahle kniha není ani biografie, ani životopis Felixe Holzmannna. Dá se možná říci, že je to do určité míry jeho životní, ale hlavně kariérní příběh, strategicky rozkouskovaný do několika sekcí, a to záměrně tak, aby ladil a doplňoval i (trošku) životní a (částečně) kariérní příběh někoho jiného.

Nebylo mi ještě 40 let a tím pádem jsem si zcela logicky a plně vědom toho, že už jen z hlediska zdravé soudnosti a přirozené objektivitý nemám právo používat velká slova, jako je „memoár“, protože jsem si toho zkrátka ještě neprožil a hlavně nedokázal dost natolik, abych o takovém slovu mohl být jen uvažovat.

Neuvažoval jsem.

Následující příběh napsal taktéž život. A ano, do značné míry i můj vlastní.

Život Felixe Holzmannna je zde nastíněn v rozsahu cca osmdesáti let. Můj v rozsahu necelých třiceti.

Nejsem spisovatel a neumím vymýšlet romány.

To (a vše), co o Felixi Holzmannovi vím, nebo se mi podařilo během příprav téhle knihy zjistit, vám zde podrobně a svědomitě předkládám.

Je nutné ovšem podotknout, že bych o něm nikdy nevěděl a nikdy neměl možnost se o něm dozvědět to, co o něm dnes vím, kdyby mi neovlivnil život do takové míry, do jaké mi ho neoddiskutovatelně, a přitom pro něj samotného zcela nevědomky, ovlivnil.

Ne, nikdy jsem se s Felixem Holzmannem nesetkal a nikdy jsem si s ním nepodal ruku.

Přesto se tento pán stal jednou z nejvýznamnějších osob mého života.

Zajímá vás jak?

Tak si prosím udělejte kafe, pohodlí a otočte stránku.

ČÁST PRVNÍ: STOKRÁT POLOŽENÁ OTÁZKA

BABYLONSKÁ VĚŽ

PRETÓRIE – LÉTO 1993

Drobný, ušatý, téměř desetiletý kluk si hraje na zemi ve svém pokojíčku s legem. Srdečný smích se mění v bouřlivý potlesk a pomalu utichá. Starý magnetofon krátce zavrní, cvakne a vypíná se. Kazeta dohrála a vyžaduje si obrácení – „Bud’ mě otoč, nebo tu budeš mít tícho.“ Odlepím se od země a jdu pustit druhou stranu. Rozestavěná, už skoro půlmetrová Babylonská věž, musí počkat – zvuková kulisa je důležitější.

Zmáčknutím tlačítka Play se znovu, po pár vteřinách praskání, ponořuji do druhé části svého oblíbeného audiosvěta a vracím se zpátky k mému životnímu projektu... už by to chtělo zase další díru na okno.

Další scénka, znovu aplaus, moje oblíbená:

„Jé, dobrý den, pane Škrundle!“

„Jéjé, dobrý den, pane Carboch!“

Jako dítě českých rodičů, vyrůstající pod Jižním křížem, jsem miloval a vážil si všeho českého. Písničky Dády Patrasové, Návštěvní dny Šimka a Grossmanna, Past na Hurvínka,

moje milované české pohádky a pár starých, ještě černobílých filmů na VHSkách jsem opatroval jako oko v hlavě. Co nám kdo doma nahrál z televize a poslal na kazetě, byl pro mě poklad. Ovšem zlatou korunou mezi tím vším byla žlutá, sluníčkem vybledlá audiokazeta s černobílou fotkou srandovně a poněkud přihloupě vypadajícího pána v modrém kolečku.

Klobouček, tlusté, kulaté brýle a pod nimi vyboulené oči, pootevřená ústa a naprosto vyjevený a zjevně nic nechápající výraz. Kazeta *Šprechy Felixe Holzmann*a s pěti scénkami na každé straně byla mým věrným kamarádem a každodenním českým společníkem v jinak téměř stoprocentně anglicko-afrikánsky mluvící zemi.

MILÉNIUM

PRETÓRIE – SILVESTR 1999

„Davide, udělej Holzmannu!“

„A kterýho?“

„Toho s tou Janžurkou. Jak je v tom kině.“

Výzva přijata. Parta českých emigrantů, pravidelně se scházející na víkendových grilovačkách a přátelských volejbalových utkáních, slaví příchod nového milénia. Na rožni se otáčí do zlatova opečené selátko, děti si v bazénu stopují, kdo vydrží dýl pod vodou, v televizi jede v pozadí loňský český Silvestr s Petrem Novotným a po asi dvouhodinovém pásmu Michala Tučného, Spirituál kvintetu, Wabiho Daňka, bratří Nedvěďů a Brontosaurů se odkládají kytary a je poptávka po mluveném slovu.

Postavím se tak, abych byl vidět, všichni pomalu přerušují rozjařené konverzace a asi čtyřicet párů očí se najednou natěšeně soustředí na mě.

„Tohle dáš...“ dodávám si v duchu odvahy, „předváděl jsi jim to už tolikrát.“ Kopnu do sebe panáka čehosi, co bylo zrovna po ruce, a jdu do toho.

Scénku *Včera, dnes a zítra* předvádím kamarádům jako dialog pro jednoho. Snažím se měnit dva nezaměnitelné hlasy, otáčet se ze strany na stranu a hádám se sám se sebou.

Silvestr bez Felixe Holzmannu přece není Silvestr.

PRVNÍ VIDEO

PRAHA – LÉTO 2007

Po úspěšném dokončení konzervatoře v Johannesburgu a následném vystudování herectví na University of Pretoria se najednou nacházím zpátky doma. Žiji už přes rok znovu v Česku, mám – coby 23letý kluk – odpovídající podnájem, od rána do večera učím na jazykovce angličtinu a po večerech šmejdím po divadlech a snažím se vstřebávat českou kulturní scénu, která mi byla celý život tak vzdálená.

První casting, první role, první divadlo, první film...

Tady se mi bude nádherně bydlet.

Jako první z rodičů mě přiletěl navštívit táta, který mi tak zcela neplánovaně pomohl k mému prapůvodnímu odrazovému můstku.

Brouzdám si jednoho dne takhle po internetu a narazím na cosi, co se tváří jako něco mezi anketou a talentovou soutěží: „Natočte sami sebe a předved'te, co umíte. Video nám pošlete a lidé budou moci hlasovat, jak moc se jim váš talent líbí.“

Nic jiného v tom nebylo. Žádné výhry, žádný postup do dalších kol, žádné velké finále. Šlo čistě jen o to se ukázat a potenciální odměna za snahu byla, že se člověk dozví, jestli se líbil, nebo ne.

„Tati, natočil bys se mnou jedno video na internet?“

„No jasně, a jaký?“

„Vzpomínáš, jak jsem v Africe předváděl Felixe Holzmannu? Myslíš, že by se to mohlo líbit i lidem tady?“

Po ujištění, že je to dobrý nápad a že za pokus nic nedám, jsem začal počítat, kolik mě to bude celé stát a co si musím všechno sehnat a koupit. Přece jen dělat něco doma, na zahradě, v civilu a pro kamarády je něco trošku jiného než chodit s tím před veřejnost a dávat to na net. A pokoušet se zahrát nebo předvést legendárního Felixe Holzmannu si zaslouženě vyžaduje patřičnou přípravu – minimálně dokonale obšvihnutý kostým. I vydal jsem se na nákup:

Pruhované tričko a pracovní plášť, v sekáči – 170 Kč.

Pověstné, černé, tlusté, kulaté brýle, v Ptákovinách – 50 Kč.

Kus červené látky na šátek kolem krku, v galanterii – 15 Kč.

Neodmyslitelný hnědý tralaláček, v předraženém pražském suvenýr shopu – 580 Kč.

Když jsem k tomu všemu přidal staré kalhoty z šatníku a navlékl se do toho, dá se říct, že jakási podoba tam přece jen byla. Pojďme to tedy zkusit.

Táta se naučil text truchlícího pana Votočka, přearanžovali jsme v obýváku květináče, aby v pozadí za námi budily alespoň přiměřený dojem exteriéru, zkusili jsme to na několik záběrů, večer jsme to postříhali a druhý den jsem na tehdejší super.cz poslal svůj úplně první *Hřbitovní rozhovor*.

Když se po asi pěti dnech scénka prosadila jako jedno z nejpoblázněnějších videí soutěže a měla něco kolem 89 % lajků, řekl jsem si, že to asi stálo za to a že to byl nakonec docela fajn nápad.

No jo, co ale teď s tím kostýmem? Už mi k ničemu není. No tak bůže... pár vyhozených stovek mě nezabije.

Kostým jsem zabalil do igelitky a zasunul ho dozadu na vrchní policičku ve skříni. Navivně jsem si ten den myslel, že už ho na sebe nikdy nedám.

O pár dní později – telefon. Neznámé číslo, cizí člověk:

„Dobrý den, pane Šíre, tady Novák, já vám volám, protože jsem právě viděl vaše video na internetu a musím vám říct, že to, jak dáváte pana Holzmannu, je naprostá pecka. Moc se nám to s paní líbilo a chtěl jsem se vás zeptat, jestli toho máte víc?“

„Moc děkuju, to mě velice těší, ale jak to myslíte?“

„No, jestli máte jenom tuhle jednu scénku, nebo jestli jste od něj natočil i nějaké jiné?“

„Nene, jenom tuhle. Byl to jenom takový experiment. Chtěl jsem to jen zkusit.“

„No to jste každopádně udělal dobře, ale jestli vám mohu poradit, pokračujte v tom dál.“

Pořád jsem nechápal, co se mi pán vlastně snaží říct a o co mu jde.

„Naučte se těch scének víc, udělejte si z toho představení a jezděte s tím zájezdy po republice.“

„Počkejte, a to si myslíte, že je to na takové úrovni, abych s tím mohl živě na jevišti a obtěžovat tím veřejnost?“

Odpověď pro mě zcela neznámého, ale neskutečně milého a příjemně se poslouchajícího pána, zněla jasně. Prý jednoznačně a definitivně ano.

Když jsem měl pár dní nato představení v Činoherním klubu, volala mi zrovna o přestávce moje kamarádka, herečka Helena Dyrťová. Na rozdíl od pana Nováka jsem tento hluboký, prochraptěle-sametový hlas dobře znal. Obsah telefonátu byl ovšem, až na drobně odlišný slovník, prakticky stejný:

„Ty vole! Ty vole, Davide, co jsi to dal na ten internet?“

„Blbý, vid?“

„Blbý? Je to fantastický, ty vole!“

„Fakt?“

„Hele, na všechno se vyser a okamžitě si z toho udělej zájezdovku. Tohle lidi potřebují!“

„Helenko, jsi strašně hodná, ale počkej, dyť to přece není nic zas až tak extra. Felix Holzmann už nežije, já mu přece nemůžu takhle bezcharakterně lozit do zelí a hrát to, co hrával on.“

„Jak bezcharakterně?! Naopak! Právě protože on už tu není a sám to už nehraje, tak jestli je někdo, kdo ho umí tak jako ty, tak prakticky musíš!“

„Nebude to trapný?“

„Věř mi, ty vole, nebude! Jdi do toho!“

JÍT, ČÍ NEJÍT... (DO TOHO)

PRAHA – PODZIM 2007

Sestavit, produkovat, zrežirovat a odehrát titulní postavu v oficiálním revivalu jedné z největších ikon v dějinách českého humoru? Oni se všichni asi zbláznili, ne? Vždyť tohle přece nejde! Nejenže i kdybych to piloval od rána do večera rok, tak kam se na něj hrabu, ale Felix Holzmann přece nikdy neměl svoje vlastní celovečerní představení.

Ano, měl několik „Humoriád“, ve kterých hrál asi tři nebo čtyři scénky za sebou, ale to bylo vždy maximálně do hodiny. Jinak kromě těchto pár případů vystupoval vždy pouze jako host buďto v televizních estrádách, nebo v živých zábavných pořadech, ve kterých byl pokaždé jen jeden z účinkujících.

- Hudba, písně, zpěv, moderátor,

scénka #1, hudba, písně, zpěv, moderátor, scénka #2. Mezi tím maximálně kouzelník či vylosování tomboly. Ale sám si nikdy netroufl poskládat ze svých scének dvouhodinové představení, při kterém by diváci přišli jen na něj.

Mohl si to dovolit? Samozřejmě.

Mělo by to úspěch? Každopádně. Přesto se do toho nikdy nepustil a v pořadech, které celý život obohacoval svým prvotřídním humorem a okouzující jedinečností, měl vždy jeden až dva, maximálně tři výstupy. A ty chceš dělat celý retro-kulturní večer o Felixi Holzmannovi? Co si to vůbec dovoluješ?!

Na druhou stranu... legend jeho kalibru opravdu není zas tak moc. Nejsou náhodou takovéhle kapacity od toho, aby se na ně po jejich smrti nezapomnělo a vzpomínalo se na ně dál? Ano, nikdy se mu nemůžu rovnat, byl naprosto bezkonkurenční a nenahraditelný, ale nezasloužil by si přece jen, aby bylo aspoň jedno divadelní představení celé jenom o něm? Co když by třeba byl rád za to, kdyby se prakticky osm let po jeho smrti někdo rozhodl a pokusil dát dohromady show, která by připomněla divákům nejen jeho jméno a osobnost, ale hlavně to jeho legendární dílo? Vždyť ty scénky jsou přece tak fantastické. Tohle dneska už nikdo nedělá. – Za prvé, tenhle druh humoru už dnes nikdo nepíše a dál netvoří a za druhé, ty jeho skeče hrál vlastně jenom on... nikdy to po něm nehrál nikdo druhý... někdo další... Nejen, že nemá nástupce, ale tohle je vlastně přece zcela absurdní:

Felix Holzmann si všechny scénky, které kdy hrál, psal a vymýšlel sám. Dostal nápad, vybral si téma, sedl ke stolu a začal psát. Vždy cca 8 až 10minutový skeč pro sebe a pro nějakého svého kolegu. Když scénku dopsal, oslovil parťáka, scénář se naučili a vyrazili s ním na štace. Nikdy nenapsal výstup pro někoho jiného a nikdy nepřipustil, aby jeho texty hrával kdokoliv jiný bez něj.

Takto si nastavil svou celoživotní kariéru a tento model realizace jeho tvorby mu vydržel do nádherných 81 let.

Na druhou stranu, když je něco tak luxusního jako *Včera, dnes a zítra* nebo *Ukulele* nebo *Svačina*, je vůbec v pořádku, aby to hrával jenom on a po jeho smrti už nikdy nikdo? Je vlastně na místě to, že když zemřel, tak to prakticky celé skončilo s ním, a že nebýt několika dochovaných nahrávek od Supraphonu a pár archivních záznamů České televize už to de facto nikdo nikdy neuvidí?

Sedím na střeše svého domu na Karlově náměstí, dívám se na Hrad a mírně pod ním na zakulacenou a do dálky zářící korunkou ozdobenou střechu posvátné zlaté kapličky.

Divadlo...

Dějiny divadla...

Nejen naše, ale světové...

William Shakespeare. Největší dramatik všech dob. Vytvořil naprosto nesmrtelná díla a prakticky vlastnoručně se tak zasloužil o náš dnešní pojem divadla jako takového. Řekne se slovo „divadlo“ a sedm z deseti lidí si vybaví Hamleta či nějaký jiný z jeho mnoha skvostů. Veškerou svou tvorbu si vymyslel a napsal sám. Ano, inspiroval se dějinami a současnou společensko-politickou situací Velké Británie v jeho době, ale každou svou komedii, každou svoji tragédii dal na papír vlastním perem.

No a co? To je přece snad normální, že dramatik sám napíše to, pod čím je podepsaný.

To určitě, ale kolik světových dramatiků ve svých dílech i samo účinkovalo? Kolik jich napsalo scénář a osobně své postavy nazkoušeli a vdechli jim na jevišti život před živým publikem? Shakespeare naprosto pravidelně. Ne každou hru, ne v každé inscenaci, ale byl to zkrátka jeden z mála dramatických umělců, kteří nejen vymýšleli, psali a tvořili, ale i sami hráli a své diváky fyzicky bavili. Určitě jich pár bylo, ale minimálně dva z nich vyjmenuji z fleku – William Shakespeare a Felix Holzmann.

To snad nemyslíš vážně! Nic proti našemu Holzmannovi, byl úžasnej a naprostá čest jeho památce, ale ty chceš přirovnávat největšího giganta světové divadelní tvorby k pánovi, který napsal pár vtipných scének? Zamysli se.

Právě proto, že se nad tím tady teď zamýšlím, tak ano.

Divadlo není přece jen buďto tříhodinové drama s padesáti postavami, nebo depresivní opera o pěti dějstvích. Divadlo je prakticky cokoliv (nejde-li o improvizaci), co je zrealizováno umělci před zraky diváků podle napsaného scénáře.

Felix Holzmann nebyl jen klaun a šašek s dioptriemi. Felix Holzmann nebyl vlastně ani herec. Felix Holzmann byl především a v první řadě dramatik a scenárista.

Jeho scénky miluje celý národ, jeho humor je nadčasový, jeho hlášky zlidověly. Téměř všichni je známe nazpaměť a většina z nás by jistě dokázala odříkat alespoň nějakou vtipnou část z alespoň jednoho namátkového skeče. Ale kdo si uvědomuje, že on vlastně nikdy nehrál sám sebe?

Je spousta fantastických českých komiků, kteří vystupovali se stejně poctivě vytvořeným materiálem, ale jmenovali se tak, jako se jmenují v reálu. Příklad:

„Paní Bubílková, jestlipak víte, co dělal pan prezident o prázdninách?“, nebo „Proto nyní otvíráme PPPŠ+G, čili Plný Pytel Problémů Šimka a Grossmanna.“

Je to taky naučené do slova podle scénáře, ale jsou to prakticky pořád oni. Legendy... géniové... ale byli na jevišti prakticky sami sebou. Felix Holzmann byl jiný.

Felix Holzmann za celou svoji kariéru, kromě snad jediné výjimky ve scéně *Židle* neboli *Fotografie pro syna* s Karlem Gottem, ve které skutečně záměrně používá vlastní jméno, nehrál nikdy sám sebe. Vždy naopak ztvárňoval vymyšlené a zcela fiktivní postavy: Pana Joudu, pana Prokouka, pana Carbocha, pana Škrundleho a jiné nezapomenutelné poplety.

Ovšem než si mohl nasadit kulaté brejličky a tralaláček a jít nejdřív rozesmát a následně z onoho smíchu často i rozplakat natěšené a vděčné publikum, musel nejdřív napsat text. – Malé, krátké, několikaminutové představeníčko, které mělo vždy nejen hlavu a patu, ale dle jakési univerzální, divadelní, dramaturgické formy – začátek, problém či zápletku, vývoj, rozuzlení a většinou šťastný konec. Až na skutečné výjimky, kdy u baru sedí tři chlapi, nebo když sám vedl nezapomenutelný monolog o domácím akváriu, psal prakticky exkluzivně pro dvě postavy.

Dá se tedy říct, že každá jeho scénka je tak tím pádem kratinká, ale po všech stránkách naprosto legitimní a poctivá divadelní minihra? Dá.

Shakespeare psal komedie, které trvaly tři a půl hodiny. Holzmann psal komedie, které trvaly deset minut. Shakespeare často hrával jednu z postav, které napsal. Holzmann dělal naprosto pravidelně a bez výjimky totéž. Shakespearovy komedie byly chytré, vtipné, do nejmenšího detailu promakané – co slovo, to perla, co replika, to báseň. A byť se Holzmannovy texty nerýmují, myslím si, že i když se jeho scénky Shakespearovým veledílům nemohou zcela logicky rovnat, tak minimálně samotné přirovnání je v tomto případě na místě.

Ale jak jsem se dostal od Felixe Holzmanna přes výhled na Národní divadlo k Shakespeareovi? Ano, oba byli skvělí, ale co jako?

Napadla mě neuvěřitelná a vlastně až mrazící myšlenka:

Kde by bylo světové divadlo, kdyby Shakespearovy hry byly po jeho smrti staženy z tehdejších londýnských divadelních repertoárů, kdyby jeho scénáře zamknul někdo do skříně a nikdy je už nevytáhl a kdyby se jeho dílo bez přítomnosti samotného autora už nikdy nikde dál neuvádělo?

Jen ta představa...

V divadle The Globe, na břehu Temže, se uvádí hra ABC, ve které postavu XY velice úspěšně ztvárňuje sám Mistr. Další úspěšná repríza, další tradiční aplaus, další rozjařené publikum. Následující den zasáhne uměleckou branží smutná zpráva.

„S hlubokým zármutkem v srdci oznamujeme, že nás navždy opustil náš milovaný...“

Reakce vedení divadla měla být asi přirozeně a logicky následující:

„Hmm, tak šmitec, přátelé, končíme. Zbourejte kulisy, odevzdejte své scénáře, táák, všichni, honéém. No, dej sem ten text, Edwarde, všechno to půjde do sklepa a tam se to zamkne. Dělej, Madeline, naval to sem. Já vidím, jak si tu knihu snažíš nacpat pod korzet, ani náhodou.“ – „Počkej, ale to snad přece nemůžeš takhle...“ – „Hele, všem je nám líto, že William odešel, ale máme smůlu. Tu roli hrál on a hrál ji skvěle. Co jako chcete dělat? Pokračovat bez něj a hrát to dál?! Hahaha! To snad ne! Nebo co jako... to chcete tu jeho roli... no snad nechcete tu jeho roli dokonce přeobsadit, aby ji hrál někdo jiný! No zbláznili jste se, vy neznabozi?! Víte co, jděte truchlit domů, na takovýhle nesmysle nemám náladu. Končíme!“

Veškeré texty se od herců a od všech pracovníků divadla vybraly a buďto se zlikvidovaly, nebo byly přinejlepším někam „uklizeny“ a nechány někde tak, aby se na ně zapomnělo, ale aby je zkrátka už nikdy nikdo nenašel a nedej bože... aby je hlavně už nikdy nikdo nenastudoval a neuvedl znovu na jeviště.

Když autor nebo dramatik napíše nějakou hru, inscenaci či scénku, nebo zkrátka jakýkoliv kvalitní materiál, není náhodou povinnost herců jej hrát? Když divadelní scenárista vytvoří dílo a následně zemře (ať už za rok, nebo za dalších osmdesát let), není na dalších generacích umělců, aby jej znovu oživili a inscenovali jej dál? Zemře-li autor naprosto bezkonkurenčních textů, mají jeho příběhy a dialogy skonat spolu s ním a má nad nimi navěky spadnout opona, kterou už nikdo nikdy nezvedne?

Kdyby to takto mělo být a bylo by to tak správné, málokdo (kromě snad historiků) by dnes znal Shakespearovu tvorbu. Kdyby bylo na místě: „Vytvořil to sice on, ale on už nežije, takže to zahodíme,“ musela by se z muzeí, galerií a výstavních síní odstranit prakticky veškerá plátna dávných mistrů, rozpustily by se všechny světové filharmonie a symfonické orchestry a až na současnou dramatickou tvorbu by téměř všechna jeviště světa zela prázdnotou, protože by na nich nebylo co hrát.

Jenom proto, že dramatik již není mezi námi, přece nepřestaneme jeho dílo hrát dál. Naopak, pokud zanechaný umělecký odkaz skutečně stojí za to, tak se hrát musí. Nejen pro pamětníky, kteří autora zažili a případně jej pamatují z dob jeho vrcholné slávy a autentických úspěchů, ale hlavně pro ty, kteří to štěstí neměli a byli tak ochuzeni o možnost dílo shlédnout v původním nastudování a v originální prezentaci.

Dílo Felixe Holzmannu bylo za jeho života z velké části zaznamenáno a archivováno. Ať už pouze jako audionahrávka a zvuková stopa, či jako audiovizuální záznam na kameru, z něhož vyšlo video a dokumentace obrazová. Drtivá většina těchto nahrávek je

dnes veřejně k dispozici na nejrůznějších nosičích a dá se lehce koupit nebo objednat ať už od prodejců, nebo online.

Felix Holzmanna zemřel 13. září 2002. Kdo byl ještě na přelomu tisíciletí už dostatečně starý na to, aby tomuto humoru rozuměl, mohl teoreticky mít šanci shlédnout jedno z jeho posledních vystoupení a vidět ho živě na jevišti. Kdo tak neučinil, nebo kdo tu možnost neměl (jako třeba já), byl o osobní kouzlo a reálný výstup tohoto jedinečného komika ochuzen. Kdo na něm byl a viděl ho naživo, měl skutečné, nefalšované a pozitivní štěstí. Kdo příležitost nikdy nevyužil, možná někdy sám v sobě zalitoval.

Dnes má ovšem každý možnost si ho buď poslechnout na v této chvíli už zaručeně rozpadajícím se magnetáku, či na starém poškrábaném gramofonu, nebo na sotva ještě přežívajících CDčkách. A kdo by ho dnes rád viděl, tak tomu (snad ještě... i když, co si budem... už asi ne) poslouží babiččin permanentně zaprášený VHS přehrávač, nebo váš domácí DVD player, který víte, že vlastníte, ovšem teď, když tohle čtete, tak si najednou uvědomujete, že si vlastně ne úplně dokážete sami odpovědět na otázku, proč ho vůbec máte, když vám stejně už skoro deset let absolutně k ničemu není. (Ale tak přece to nevyhodíme... vždyť jsme Češi. ☺)

Každopádně, i bez nosičů a přehrávačů jsou tu dnes všemožné streamy a víceméně každá jeho scénka se dá bezplatně stáhnout či jednoduše pustit a přehrát na youtube.

Ale co je na tomhle všem vlastně tak absurdního, jak jsem před několika stranami polemizoval?

Snad to, že výše zmíněné jest vše, co po Felixi Holzmannovi zůstalo. Pár CDček, několik kazet a ojedinelé vzpomínky našich dědečků a babiček. K tomu youtube a tím to hasne. Nic jiného po něm prakticky nezbylo a nic jiného z jeho celoživotního díla není lidem k dispozici. Maximálně ještě tisíckrát ohrané a neustále opakované reprízy starých televizních pořadů, které ČT pravidelně pouští ve 2 ráno, když už nemají co vysílat. Tam občas *Restauraci U Nudle* nebo *Rozvod* či *Statistiku* zahlédnete.

A na jednu stranu je to vždy (i když skutečně po stopadesáté) milé překvapení, když ho v té televizi náhodou uvidíte. Věřím, že když proklikáváte namátkově programy a najednou spatříte tak důvěrně známý obličej a zaslechnete tolik jedinečný hlas, tak to málokdo přepne. Na druhou stranu, je to pořád dokola to samé. Stále ty stejné záznaky, pořád jedna a tatáž nahrávka.

U filmu to jaksí nevadí. Pelíšky nebo Noc na Karlštejně můžeme skutečně vidět jednou nebo dvakrát do roka a vždy u toho sedíme. Snad z respektu k dílu, snad už jen z tradice, snad protože jsou to naprosté klenoty naší kinematografie.

Nicméně jeden film se dá pouštět či vysílat stále dokola a málokdo má pocit, že je to trapné a že se pořád opakuje. Jistě, najdou se určitě i tací, kteří už Popelku nemohou

ani cítit, ale myslím, že je nás pořád víc, kteří si Štědrý večer bez Libušky Šafránkové zkrátka nedovedeme představit.

Televizní scénky mají ale naopak tendenci navozovat dojem jakési opakovatelnosti, kterou ne každý vždy uvítá. Film se natočí jednou, stojí desítky milionů a je hotový. Navždy zůstává tím, čím je, a nikdo po filmu nikdy nechce, aby byl něčím jiným. Film je od toho, aby se pouštěl pořád dokola, má-li o něj divák stále zájem. Ovšem scénka, byť uchovaná na videu, je něco jiného. Film vysílaný po stopadesáté v televizi je klasika. Divadelní záznam vysílaný po stopadesáté může být nuda. A i když byly některé scénky Felixe Holzmanna natočeny v ateliérech a byly odehrány čistě za účelem jejich záznamu na televizní kamery, byly vždy (až na jedinou raritu – scénku *Hádanka*) natáčeny před živým publikem.

Film je monumentální, překombinovaná a často až nevysvětlitelně komplikovaná produkce, do které se předem vstupuje s tím, že se do ní jde jednou. Scénka je záznam živého vystoupení. A scénky Felixe Holzmanna byly často, až na výjimky (kdy byly televizí objednané pro třeba tehdejší Silvestr), tvořeny pro reálné diváky, před kterými Felix Holzmann vystupoval na živých štacích celý svůj profesní život.

Televizní záznam každé jednotlivé scénky, kterou od něj znáte, byl paradoxně zároveň i jakési jeho rozloučení s oním konkrétním skečem. S každou scénkou jezdil a živě vystupoval tak dlouho, dokud se jí publikum smálo a lidé ji měli rádi. Nikdy ale nevystupoval s materiálem, který diváci už znali z televize. Když byl osloven televizí, zdali by mohli tu či onu jeho konkrétní scénku natočit a zveřejnit v celoplošném vysílání, souhlasil vždy jen s těžkým srdcem. Jakmile byl skeč natočený, přestal s ním vystupovat. Právě a přesně za účelem toho, že nechtěl diváky sám sebou přehlcovat a nechtěl nudit. Byl přesvědčený, že když už to diváci viděli v televizi, hrát jim to potom dál živě na jevišti bylo zkrátka trapné a neoriginální. Každý jeho skeč měl tedy jakousi životnost výslovně tak dlouho, dokud mu ho „neznárodnili“ kamery. Ve chvíli, co se na scénku vrhly objektivy, přestala pro něj, jako pro umělce, už dále existovat a škrtnul ji ze svého repertoáru.

Proto, když se dnes podíváte na (až na výjimky) jakoukoliv jeho scénku z videozáznamu, tak vlastně sledujete její derniéru, protože ji v ten moment hrál naposledy.

Naposledy? Kdysi? Tehdy? Vážně?! Ne!

Jméno Felix Holzmann by se se slovy „naposledy a už nikdy“ ztotožňovat nemělo. Jeho humor a originalita jsou i v dnešní době pořád natolik aktuální, že je jistě na místě, aby žily dál. Tyto scénky nepatří jen na CDčka a na youtube. Tohle by mělo být i nadále prezentováno na divadelních prknech, před reálnými diváky a před živým publikem.

Herec, který byl pouze hercem, má prakticky smůlu. Myslím, že revivaly a vzpomínkové večery na herecké velikány, jako byli Vladimír Menšík, Miloš Kopecký, František Filipovský či Rudolf Hrušínský, nedávají samy o sobě příliš smysl, protože by prakticky nebylo co hrát. Představa jimi nesmrtelně odehraných textů z cizího pera, předváděných novou hereckou generací, ať už jakkoliv podobně původnímu provedení, působí jaksí levně a neautenticky. Byli to Páni Herci, s velkým P a velkým H, ale byli to bohužel jen herci. A hrát něco znovu, tak jak to hrál už kdysi kdosi před x lety, nemá cenu. Troufám si tvrdit, že jen málokdo by to ocenil.

Ale tohle není případ Felixe Holzmann. Kdyby jeho scénky psal nějaký dramatik či jeho dvorní scenárista, a on jim jen propůjčil život, neuvažoval bych nad něčím takto odvážným... nikoho by to nenapadlo.

Felix Holzmann, byť – jak jsem již zmínil – nebyl herec, tak byl vlastně daleko víc. Všechno je to jeho. Ano, samostatné vtipy, které často ve svých scénkách používal, strádal a sbíral různě po světě celý svůj život. Ale jinak každé nedorozumění, každý dvojsmysl, každá situace... vše je z jeho vlastní hlavy a tímto se od výše zmíněných Mistrů liší. Jeho mistrovství je totiž tak ojedinělé, že je prakticky v kategorii pouze sám se sebou. Kdo jiný tohle dělal? Kdo jiný tohle uměl? A těmito dvěma otázkami se nepřímo dostávám k asi té nejzásadnější: Kdo jiný si tohle zaslouží?

Dnes se humorné scénky tohoto typu a této dramaturgické formy již téměř nepišou. Jistě, jsou autentičtí a poctiví komici, kteří si vymýšlí vlastní materiál, se kterým vystupují. Ať už jsou slavní a známí z televize, nebo třeba ještě neměli tu možnost zapsat se do podvědomí veřejnosti a nikdo o nich zatím neví. Nicméně, v dnešní době sotva někdo vytvoří bezkonkurenční komediální skeč na deset minut o řízku nebo o štrůdlu.

Zlatá éra scének Vladimíra Dvořáka a Jiřiny Bohdalové nebo Kaisera a Lábuse je nenávratně pryč. Estrády kalibru Televarieté nebo Možná přijde i kouzelník se už netočí. Dokonce mám pocit, že i době poctivých, modernějších a často neuvěřitelně kvalitních scének ze silvestrů TV Nova 1998–2004 nějak odzvonilo. Nerad bych se pletl a nedej bože urazil umělce a autory, kterých si nesmírně vážím, proto raději nebudu jmenovat, ale zdá se, že to, co bylo kdysi, už dnes prostě není. Buď ti lidé již nejsou mezi námi, nebo o tento druh humoru zkrátka přestal být zájem.

Dnešní scénky bývají často do určité míry vulgární. Sprostěárnami se nešetří, lidé se vzájemně zesměšňují, parodují se politici – ne že by si to nezasloužili –, ale i tohle je další příklad, který Felixe Holzmann odděluje od spousty ostatních komiků. Nikdy si nedělal srandu z nikoho jiného než sám ze sebe. Nikdy nebyl on ta hvězda a někdo

jiný ten vůl. Nepoukazoval na nedostatky druhých, ale prakticky vždy jen (byť fiktivně) na své vlastní. V žádném ze svých skečů za celou svoji kariéru nepoužil sprostého slova či vulgárních referencí. Jeho komika, vždy založená na podobných a často opakujících se prvcích nepochopení zcela prvoplánové situace, byla vždy laskavá, na úrovni, a i když se jednalo pokaždé o popleteného „blba“, sálá z ní často až neuvěřitelná přirozená inteligence.

Ano, některé scénky se mu povedly méně než ostatní a ne každá se stala klenotem českého humoru. Spoustu svých textů považoval i on sám za nekvalitní či nepodařené. Nebyl vždy spokojený s tím, co napsal. Ba naopak, byl skutečně někdy až přehnaně sebekritický ke své práci a k vlastnímu hereckému projevu. Pravidelně, když opustil jeviště a přišel v zákulisí do šatny, tak se začal kácet z toho, že to buď zahrál špatně, nebo sám bědoval nad vlastním tak či onak nedostačujícím a nekvalitním výkonem. Často si nevěřil a cítil neukojitelnou touhu být lepší, než měl pocit, že je. Nesl za své dílo dokonalou zodpovědnost, vytvořil si vlastní pravidla a držel se profesních a tvůrčích zásad, které ho za celou jeho kariéru neopustily a kterých se až do svého posledního vystoupení nikdy nevzdal.

Napsal, zrežíroval a s nesčetnými reprízami odehrál přes třicet jednotlivých scének. Ne každou je potřeba si připomínat. Z těch třiceti se dá ale i poslepu vybrat minimálně dvacet, které určitě nemají životnost slučitelnou se životem autora. Minimálně dvacet

jeho skečů je zkrátka tak dokonalých a tak originálních, že by se podle jejich předloh dala vyučovat komika na vysokých uměleckých školách.

Tohle jsou komedie, které se znovu hned tak nenapíší.

Felix Holzmann byl totiž komik, který se znovu hned tak nenarodí.

A jestli zrovna já mám být jen malinkou šanci a i sebemenší možnost přispět k tomu, aby si náš národ tyto dvě věci připomněl, tak do toho přece nemůžu nejít.

PRÁVA A BUDÍN

PRAHA – PODZIM 2010

Upřímně nevím, kam se ten čas poděl, ale najednou jsem se podíval z okna a bylo jaksi o tři roky později.

Takže, co teď, co potom, co určitě, co ani náhodou, ale každopádně kde a čím začít?

Za prvé, potřebuješ parťáka, se kterým to budeš hrát.

Za druhé... a vlastně taky za prvé, bez povolení tohle udělat a bez autorských práv na Holzmannovy texty ti bude i osm parťáků akorát tak na dvě věci. Čili herecké doobsazení nové „komické dvojce“ bude muset počkat, protože když ti to nedovolí majitelé těch scének jako takových, tak je úplně jedno, co máš za plány a jaké s nimi máš úmysly, a jednoduše se nehneš z místa.

A je fakt nutný na to jít hned z fleku takhle hystericky podle pravidel? Fakt musím hledat a zjišťovat, co kdo vlastní? Nemůžu si to prostě jenom nazkoušet, zkusit to a uvidím, jak a jestli to vůbec půjde? A pak až podle případného úspěchu bych řešil, jestli má vůbec cenu žádat o nějaký povolení?

No tak na to zapomeň! Buď pořádně a se vším všudy hned od začátku, nebo vůbec! Snad to nebudu krást.

Nic nikomu krást samozřejmě nechci, ale co já vím o autorských právech a o tom, co kde komu patří?

Chceš na jeviště? Koukej si to zjistit!

Po lehce unavující hádce se sebou samým jsem sám naznal, že mám asi pravdu a že na to musím jít poctivě.